

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concertatio acutissima duoru[m] clarissimoru[m] artiu[m]
& sacre theologie doctoru[m] Magistri Thome Caietani de
vio Generalis totius ordinis predicatoru[m]. & M. Iacobi
Almain doctotis ...**

**Cajetan, Thomas
Almain, Jacques**

Colonie, 1514

VD16 ZV 412

Quintu[m] ca. De nimis restringe[n]tib[us] eccl[es]iastica[m] p[otes]tate
vbi on[...].dit[ur] exte[n]di ad q[uod]libet p[...]. q[uod] iuridice p[otes]t
p[ro]bari cui adiu[n]cta est [con]tumacia ex ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34616

Quintum

verba exterioris et non sentiat interior videtur excoicatus cum non accipiat eam in
vxoze. et h est ppter omissione soli actus interioris. ergo etiã pro solo actu
interiori excoimunicari potest

¶ Deinde arguit ptra tertiu et qrtu dicta pmo p caplm sicut de tuis lris
de symonia in q dicit. Illos at q dederunt pecunia vel etiã receperunt in tñ
stat esse culpabiles q si eoz excessus esset ecclie manifestus q non iudicat de
occultis pena canonica essent ferendi. q si non sit manifestus non sunt ferendi
et in caplo. Erubescat. xxxij. distincioe in q de ps byteris diaconis et sub
diaconis q mulierculas non abiecerunt dicit q sunt excludendi a suoz gradu
dignitate. statim subiungit. de manifestis ar loqr. secretor ar de? et pgnitor et ut

¶ Secũdo arguit. Mathei. xvij. vbi instituta est hec potes (dicit est.
stas ecclesiastica dat forma fm qua sit ea vtendũ s; sic est q ibi pcepit reum
eē ecclie denunciandũ et puincendũ p duos vel tres testes. q non creditur hec
potestas ad ea peccata exteriora q pbari non pnt. ¶ Ad pmu istoz dicit p
mo q pferri est actus exterior et sic pceptũ illud non fert immediate et p se sup
actu interiorẽ quibus ferat sup exteriorẽ q est de actu interiori. dicit secũdo fm
Durandũ q pceptũ ecclie pncipali fert sup coicatioe qua stat actu exte
riorẽ eē et in foro exteriori pgnosibile et qz ad digne coicandũ iure diuino
pcedit oim mortalitũ pfectio et sic pceptũ ecclie non fert sup actu illũ pfectio
nis sacramentalis s; solu p actus. ¶ Ad secũdũ dicit q inqstioz fidei non ex
coicatur p actu interiori s; p omissione actus exterioris q iuridice sicut actus
ius est puatio qrtu est ex se pbari p. ¶ Ad tertiu dicit q in illo casu non in
currit sniam excoicatioe cum nihil agat nec pmitrat qd iudicio ecclastico
subsit. eodẽ mō sicut nec ille q in paschate sumeret eucharistiã non puia suff
ficiet dispone non veniet arcendus ab ingressu ecclie fm tenore illi statuti

¶ Dis vtriusq; ser. ¶ Ad pmu argumentũ p vltimũ dictũ dicit q illa capla
intelligenda sunt de pena ab hoie inferenda. Sũt em canones qdã q non sunt
snie late; s; ferende qbz sez transgressorib; non infligit eo facto pena s; declarat
infligenda p iudice. et hoz transgressores non subijciunt illi pene nisi notozij
sint. Et quibus glosa ex caplo Erubescat fundet argumentũ p opinioe eoz q
dicunt q occultũ delictũ non irrogat irregularitatẽ. ¶ Opositũ hu? opinio
nis satis determinatũ est ex caplo Quisitũ de rpb; ordinãdoz. Vbi dicit
si pposita crimina puta adulteriũ pũriũ homicidiũ falsum testimoniũ or
dine iudiciario pprobata vel alias notoria non fuerint non debet hi pter res
os homicidij post penitentiã in eã susceptis ordinib; impediri. q homicide
incurrunt irregularitatẽ quibus non sint notozij. ¶ Ad secũdũ ex textu euãge
lico eodẽ mō dicendũ est q pcessus ille intelligit de eo q p iudice et notariũ
ferendũ est pena ecclastica. Ista reqreret maiore pcessum. s; qz solu accna
sunt et non essentialia pncipali pposito omisso.

¶ Quintũ caplm de his q nimis restringunt potestatem.

¶ Aliq; mirũ i mo dũ restringit hec potestas. dicunt em aliq; eã so
lũ credit ex institutioe chisti ad punieda peccata in reb; pure spiri
tualib; puta q ppta sunt legi euãgelice vt sunt peccata pmissa ptra
articulos et sacramenta et non ad pctã q sunt ptra legẽ nature salte nisi casuas
liter. et hu? snie videtur esse guillerm? Ockam circa finẽ sui dialogi etiã in p
ma pte eiusdẽ libri libro sexto caplo octauo. vbi dicit Spũalia sunt illa que

Capitulum.

religioni christiane sunt propria que in nulla alia secta sunt repta nec ad legem nature spectantia sicut que pertinent ad sacramenta ecclesiastica dispensanda et ad causas fidei terminandas. Eiusdem sententia est Joannes de tarsono lectus one contra de vita spirituali anime. ubi dicitur quod terra subiectis immediate summo pontifici contra ad equalitatem per peccatis commissis contra legem nature non sunt homines ferriendi pena ecclesiastica sed laica. Videtur mihi in saluo meliori iudicio hanc potestatem ad quecumque mortalia notoria iuncta contumacia extendi. Probat primo ex capitulo. Nouit de iudiciis. ubi dicitur Innocentius tertius scribens platis per franciam constitutis. Non enim intendimus iudicare de feudo cuius ad ipsum seque regem spectat iudicium. sed decernere de peccato cuius ad nos pertinet sine dubitatione censura quam in quolibet exercere possumus et debemus. Et notum est quod ibi loquitur de peccato commisso ex detractione rei aliene. Secundo probat ex auctoritate christi Matthei. xviii. ubi sicut infra probabitur fuit instituta hec potestas ecclesiastica si peccauerit in te frater tuus corripe eum iter te et ipsum solum si te audierit lucratus es fratri tuo etc. In qua auctoritate nulla fit distinctio huius vel illius peccati sed indifferenter de omni mortali loquitur. et quod solum de mortali loquitur satis notum est per hoc quod subdit si te audierit lucratus es animam eius. per veniale enim nullus est perditus. Sed per omni mortali si ad fraternam correctionem non emendatus est denunciatus ecclesie. et si ecclesia non audierit excoicandus. et per hanc ista potestas ex ordinatione christi ad quecumque peccata mortalia saltem notiora extenditur et meo iudicio multum ponderanda est illa auctoritas. Tertio arguit. quod Paulus excoicauit fornicarium publicum primum ad corinthios quanto et in eodem capitulo dicitur. si quis noverit iter vos fornicatorum aut avarorum aut idolis seruientes aut maledicorum aut ebriosorum aut rapax cum homini nec cibum sumere. Quarto arguit ex ratione quam sumit Durandus ad hoc probandum et etiam ea videtur scribitur Thomas in libro de regimine principum Cuius est considerare finem eius. est iudicare de his que dicitur ordinari ad finem. quod ratio eorum que ordinantur ad finem sumitur ex fine. deinde enim intendens aliquem bonum finem eligere ea que sunt congrua fini et tollere ea que finem impediunt. ubi gratia medicina considerat sanitatem corporis et suum est considerare de his que preseruant sanitatem et de his que impediunt. sed omnes actiones humane debent ordinari ad consequendam vitam eternam. cuius gratia vel quod non est considerare de salute anime et de spiritualibus eorum est iudicare de quibuscumque actionibus per quas deuiant aut deuiare possunt a salute sua circa quacumque materiam. et ista sententia est Carleri in tractatu quem composuit contra quosdam errantes in materia clauis ultimo corollario ubi dicitur quod extenditur clauis ecclesiastica ad cogendum pure laicum ad soluendum debitum vel cedendum bonis.

Sequitur corollarie ex dictis quod extenditur hec potestas ad cogendum eum qui vendidit ultra iustum pretium quis non ultra dimidium iusti pretii ut restituat. Quis dubitat tale venditorum esse obligatum ad restituendum et sic non restituendo peccat in fratre. et per hanc cum eo procedendum est secundum preceptum euangelicum si peccauerit in te frater tuus pallegatum. Istud corollarium est de mente panormitani in capitulo. In ciuitate de usuris ubi dicitur potest appellari clericus ad restituendum id quod habet ultra iustum pretium in foro pretioso et statim subdit idem purus de laicis saltem de foro ecclesiastico et ibi loquitur de eo quod habet ultra iustum pretium sed citra dimidium iusti pretii ut satis patet legendo. Et si contra ista dicat aliquis sequitur quodlibet peccare quod ueniret primum coram iudice laico de actione in qua consistit peccatum mortale. Consequenter tenet. quod quilibet talis peruenit huius precepto si peccat

Sextum.

uerit in te frater tuus. ¶ Secūdo sic. corollarū illatū in fine est p̄tra capl̄
tulū. Cum dilecti de emptione et venditione in q̄ videt̄ dici emptionem
m̄n̄ iusto p̄cio tenere dūmo do nō sit minor dimidiū iusti p̄cij. Ad p̄mū
megal̄ seq̄la. dico em̄ quālibet p̄te illi p̄cepti si peccauerit in te frater tuus.
p̄tinet em̄ tria p̄tialia p̄cepta eē p̄cepti a firmatiui et obligat̄ solū p̄ tpe p̄ q̄
nō p̄t aliter retrahi frater a pctō et sic si possit retrahere p̄ p̄uentionē corā
iudice laico pure laicū nō obligat̄ p̄ tūc ecclie denūciare. Propterea ecclie
sac̄sticus nō debet attendere v̄lum hui⁹ p̄tātis in pure laicū pro pctō civili
q̄n̄ iudex laic⁹ est parat⁹ exercere suā p̄tatem in illū ne videat̄ hec potestas
introducra esse in grauamē p̄ncipū laicorū. Sz q̄n̄ deest laic⁹ iudex aut si
nō desit nō p̄t aut si possit nō vult ex p̄cepto christi ad p̄tatem ecclie
recurrendū est. Ad secūdū dicit̄ q̄ in illo caplo nō d̄r emptionē citra iustū
p̄ciū s̄ supra dimidiū iusti p̄cij esse validā et nō esse cogendū emprorem
ad supplendū iustū p̄ciū sed solū d̄r emptionē citra dimidiū iusti p̄cij esse
rescindendā aut emprore cogendū esse ad supplendū iustū p̄ciū. ex q̄ nō s̄
quis q̄ si sit supra dimidiū iusti p̄cij non sit cogendus. Notandū est t̄n̄ q̄
hac potestate nō est vtendū in aliquā p̄sonā nisi m̄b̄ istis p̄currētib̄ que
admodū optime dēducit Carlerius in tractatu de punitōe criminū publi
corū ecclie sac̄sticorū p̄tra bohemos. Primū est iurisdic̄tio. Secūdū est con
uictio. Tertiū pax salua et istud tertiū satis patet ex parabola saluatoris
Matth̄i. xij. de zizania et frumento.

¶ Sextū caplin in quo ostendit̄ quib̄ immediate sit collata suprema
potestas ecclie sac̄stica a christo

Ostendit̄ vidēdū est q̄b̄ sit immediate collata hec p̄tās ecclie sac̄stica.
¶ Et sit p̄ma p̄positio. Immediate a christo collata est Petro. primo
summo pontifici. p̄bat̄ p̄mo. q̄ Matth̄i. xvi. postq̄ Petr⁹ christo
sciscitanti. vos aut̄ quē me eē dicitis. r̄derat. tu es christ⁹ fili⁹ dei viui. ait
q̄b̄ iterpositis d̄r ei christ⁹. Dabo tibi clauēs regni celorū. q̄ d̄cūq̄ ligaueris
sup̄ terrā erit ligatū et in celis. et q̄ d̄cūq̄ solueris sup̄ terrā erit solutū et in cel
lis. q̄ christ⁹ cū fidelis sit et seipm̄ negare nō possit aliq̄n̄ p̄tulit clauēs reg
ni celorū brō Petro. iter q̄s ponit̄ p̄tās illa coerciua. ¶ Secūdo patz. q̄ a
christo dicitū est brō petro. Pasce oues meas. pasce agnos meos Joānis
vltimo. sup̄ q̄b̄ p̄bis d̄r glosa ordi. pascere est credentes ne deficiāt p̄for
tare. terrena subsidia si necesse est p̄uidere exēpla p̄tate. aduersariis
obstistere. peccātes corrigere. et istō vltimū notū ē ad hāc coherciua p̄tatez
spectat et in h̄ p̄uentionē satis singuli doctores dicētes christū tūc eū fecisse
suū gnālē vicariū. et ad h̄ ad ducit̄ inumeras auctoritates ¶ Secūda p̄posi
tio. Christ⁹ hāc p̄tatez immediate p̄tulit ecclie. capiēdo eccliam p̄ collectōne
oim̄ fidelū siue p̄ collectōne oim̄ p̄latoz maiorū et minorū q̄ succedūt ap̄o
stolis et discipulis. siue p̄ p̄silio gnālī eccliam representāte. p̄bat̄ p̄ illud chri
sti Matth̄i. xvij. p̄allegatū. Si peccauerit in te frater tuus et c. vbi p̄ci
pit christ⁹ nolentē corrigi ad fraternā correctōem denūciari ecclie. et si ecclie
sit monitioni nō obtemperet excoicandū. et dat ecclie auctoritatē excoimu
nicandi dicēs. quecunq̄ ligaueritis et c. et quod de ecclie p̄uor est plus
rium collectio intelligatur. patet ex eo q̄ postq̄ dixit̄ dic ecclie et si non
audierit eccliam sic tibi sicut ethnicus et publicanus. statim subiunxit